

Boo Miljö- och Naturvänner

www.boonatur.se

Saltsjö-Boo den 18 juli 2011

Länsstyrelsen i Stockholms län

Överklagande gällande Detaljplan för del av Tollare 1:16 m.fl. fastigheter, delplan 3 – Tollarehöjden, Boo, Nacka kommun, kommunfullmäktiges beslut den 23 maj 2011,

Dnr KFKS 2007/491 - 214 § 139.

Utvecklande av talan

Eftersom Nacka kommun inte i några avseenden under samråd och utställning hörsammat de invändningar Boo Miljö- och Naturvänner haft gentemot ett genomförande av Detaljplan för del av Tollare 1:16 m.fl. fastigheter, delplan 3 – Tollarehöjden, har vi den 17 juni 2011 anfört besvär gentemot det antagandebeslut som Kommunfullmäktige i Nacka fattade den 23 maj 2011 för nämnda plan. Samtliga tre miljö- och naturorganisationer i Nacka (Nacka Miljö-
vårdsråd, Naturskyddsföreningen i Nacka, Boo Miljö- och Naturvänner) har samma inställning och har under hela processen motsatt sig detaljplanens utformning. Samtliga remissvar och yttranden från dessa åberopas som underlag för denna överklagandeskrivning. *Bilaga 1- 8.*

Boo Miljö- och Naturvänner yrkar att Länsstyrelsen upphäver antagandebeslutet för detaljplanen av följande skäl, vilka har stöd i Miljöbalken (MB), Plan och bygglagen (PBL), Bernkonventionen, EU:s fågeldirektiv, EU:s Art- och habitatdirektiv och Århuskonventionen.

- **Detaljplaneområdet ligger inom riksintresse för kust och skärgård – Miljöbalken 4 kap. 1-2 §§ och har ett strandskydd om 300 meter på land. Miljöbalkens strandskyddsbestämmelser i 7 kap. 13-18 §§ åsidosätts.**
- **Föreslagen detaljplan medför en betydande miljöpåverkan och en miljökonsekvensbeskrivning, MKB, är inte gjord. Detta strider mot Miljöbalkens 6 kap. 11 §.**
- **Ny kunskap har framkommit genom inventeringar och nya delar tillkommit i detaljplanen såsom sprängning av trafiktunnel och markförläggning av högspänningsledning efter att programmet för hela Tollareplaneringen antagits, vilka borde föranlett en ny behovsprövning för en MKB.**

- Enligt Skogsstyrelsens klassning och inventeringar av Tomas Fasth, Pro Natura, och Ekologigruppen är stor del av detaljplaneområdet klassat som nyckelbiotop eller naturvärde med rödlistade arter, vilka hotas, samt fågelarter som finns upptagna i Bernkonventionen och EU:s fågeldirektiv samt omfattas av Sveriges åtagande för det europeiska nätverket Natura 2000.
- Miljöbalken 3 kap. 6 § påtalar, att markområde med betydelse för naturvärden eller för friluftslivet ska så långt som möjligt skyddas och att behovet av grönområden i tätorter ska särskilt beaktas. Rekreationsintressen för befolkningen i Södra Boo har inte beaktats.
- Nacka kommun har inte följt Århuskonventionens direktiv, när det gäller information till medborgarna. Allmänhetens rätt till information har åsidosatts.
- Detaljplanen strider emot Nacka kommuns 2002 antagna Översiktsplan, där Tollareområdet är avsett för rekreation och friluftsliv – med inrättande av naturreservat. Exploatering gällde enbart gamla bruksområdet.
- En brist i planhandlingarna är oklarheterna kring högspänningsledningens läge och att överenskommelsen med Vattenfall inte är klar. Konsekvenserna för Tollare naturreservat är oklara.

Hela Tollareexploateringen medför en betydande miljöpåverkan och kräver MKB

Nacka kommun har mycket tidigt i planeringen av det unika Tollare naturområde hävdad, att den föreslagna exploateringen inte har en betydande miljöpåverkan, med undantag för detaljplaneområdet Tollare Strand vid gamla Tollare pappersbruk, för vilket en miljökonsekvensbeskrivning gjorts. Vi ifrågasätter starkt att det förhåller sig så.

Programmet för hela Tollareexploateringen antogs 2006. En grundfråga är, hur kommunen i sin behovsprövning kunnat anta, att programmet inte medför en betydande miljöpåverkan, när flera mycket viktiga miljöfaktorer påverkas och detaljplanerna var för sig har komplicerade miljöfrågor att hantera. Föreningen har vid upprepade samråds- och utställningsyttranden kritiserat uppdelningen av exploateringen i 7 olika detaljplaner, Johannes Petri skola inkluderad, eftersom de kumulativa effekterna på miljön inte blir synliga, när varje detaljplan behandlas för sig.

Alla förhållanden var inte heller kända eller redovisade och vissa var inte aktuella, då Tollareprogrammet antogs 2006. Vid tiden för samråd och utställning av de två första detaljplanerna för bostadsbebyggelse (1a Tollare Träsk och 1b Mellanbergsvägen) var ingen biologisk naturinventering gjord överhuvudtaget. Först i slutet av oktober 2007 anlätade kommunen en konsult för detta uppdrag. Detta trots ett flertal förfrågningar och påtryckningar kring behovet av naturinventering gjorts från bl.a. Boo Miljö- och Naturvänner. Vintern 2007 - 2008 gjordes en naturvärdes- och rekreationsutredning av biolog Tomas Fasth, Pro Natura, resp landskapsarkitekt Patrik Tronde, Sven A. Hermelin AB. Materialet gjordes offentligt först 30/6 2008.

Detta var 13 dagar före deadline för samrådsyttrande. Naturvärdesutredningen och Rekrea-tionsutredningen gjordes alldeles för sent i planskedet och sedan programmet antogs 2006 har endast ett par smärre justeringar gjorts i planerna, trots att uppgifter om stora naturvärden framkommit av de senare gjorda inventeringarna.

Detaljplanerna 1a Tollare Träsk och 1b Mellanbergsvägen har vunnit laga kraft (efter överklaganden i högsta instans). I planområdet för Tollare Träsk är den värdefulla naturmarken till största delen bortsprängd. Detaljplan 2 Tollare strand antogs av ett oenigt kommunfullmäktige 31 januari 2011. Planen är överklagad till Länsstyrelsen.

Naturvårdsverkets handbok med allmänna råd om miljöbedömning (Handbok 2009:1, utgåva 1, februari 2009) ger en god information om vad som ska, bör och kan genomföras, när det gäller miljöfrågor i samband med olika planer och för att planeringen ska följa bestämmelserna i Miljöbalken. Vi vill återropa ett antal förhållanden som påtalas där.

- Inget material om behovsbedömningen är kommunicerat. Hur behovsbedömningen gjorts, finns inte kommunicerat med remissinstanser och går inte att hitta i något tillgängligt material i ärendet/ärendenas olika skeden. Någon behovsprövning – huruvida miljöbedömning ska göras – har inte gått ut för information eller samråd. I kommunens programförslag till hela Tollareområdet finns det dock omnämnt (sid 36, Samrådshandling 2005 05 23, Detaljplaneprogram för Tollare), där finns också en rubrik ”Översiktlig miljöbedömning”. Här sägs att från 21 juli 2004 gäller nya bestämmelser i plan- och bygglagen (PBL) och i miljöbalken (MB) med anledning av EG-direktivet för miljöbedömningar (2001/42/EG). Då infördes nya krav på miljöbedömningar för översikts- och detaljplaner. Sedan konstaterar man att efter behovsbedömningen gjorts bedömningen att genomförande av kommande detaljplaner inte innebär en betydande miljöpåverkan enligt kriterierna i nämnda lagar och direktiv. Dock sägs också: ”Under det fortsatta planarbetet kan en omprövning av bedömningen om betydande miljöpåverkan bli aktuell om nya fakta framkommer under samrådet.” Det uttalas tydligt att ovan nämnda översiktliga miljöbedömning inte är upprättad enligt PBL:s formella krav enl. 5 kap. 18 §, utan att den följer ett beslut, som Nacka kommunfullmäktige fattat 1990 om att miljökonsekvensbeskrivningar ska tas fram vid planläggning.

Länsstyrelsen har i sitt remissvar (programyttrande) daterat 8/6 2006 vad gäller miljöbedömning påtalat bl.a. följande: *”Den behovsbedömning som anges ha upprättats bör redovisas i sin helhet. Kommunens ställningstagande bör även enligt Länsstyrelsen motiveras mer utförligt.”* Dessa påpekanden har Nacka kommun aldrig tagit till sig.

- Ingen omprövning av behovsbedömningen för en MKB. Trots att en stor mängd ny kunskap har tillkommit sedan programförslaget skrevs och en rad förutsättningar har ändrats, har kommunen inte omprövat sitt ställningstagande i frågan om betydande miljöpåverkan. I de två detaljplanerna delplan 1a, Tollare Träskväg och 1b, Mellanbergsvägen, upprepas det gamla mantrat: ”Kommunens bedömning är att detaljplaneförslaget inte innebär en betydande miljöpåverkan”. Först i den tredje detaljplanen delplan 2, Tollare Strand, som gick ut för samråd från 27/11 2009 har en miljökonsekvensbeskrivning gjorts. För den nu aktuella detaljplanen Tollarehöjden har endast en miljöredovisning gjorts.

- **Utebliven dialog.** Om Nacka kommun förutsättningslöst gjort en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) – i lagens mening - av hela Tollareområdet redan i programskedet, så skulle gränsdragningarna för bebyggelse respektive naturreservat kunnat se annorlunda ut. Detta under förutsättning att man redan då (2005) genomfört den natur- och rekreationsutredning, som kom till stånd vintern 2007 – 2008 och under förutsättning att samråd och dialog förts med såväl naturorganisationer, boendeföreningar och allmänhet. En dialog som finns tydligt uppmärksam i handboken och som ska – bl.a. enligt Århuskonventionen – genomföras. Här påtalas också vikten av att ta hänsyn till de synpunkter som inkommit.

Vid genomgång av material med synpunkter från remissinstanserna kan vi tyvärr inte se, att någon hänsyn tagits till synpunkter angående skydd av natur. Inte ens den gedigna natur- och rekreationsvärdesutredningen har satt några spår vare sig i bevarande av biologisk mångfald eller bevarande av tillgängliga sammanhängande rekreationsområden för att främja folkhälsan. Beträffande rekreation tillstår man att upplevelsevärde *helhet och sammanhang* – dvs att det finns möjlighet att röra sig i stråk, som i allt väsentligt är av naturkaraktär – är ett värde som kommer att påverkas negativt av en utbyggnad.

- **Ingen konsekvensanalys** har gjorts, trots att den genomförda natur- och rekreationsvärdesutredningen tydligt visat på vad, som går förlorat både vad gäller biologisk mångfald och rekreationsmöjligheter. Konsekvensanalys har efterfrågats av såväl Boo Miljö- och Naturvänner som övriga naturorganisationer (Naturskyddsföreningen i Nacka och Nacka Miljövårdsråd).

- **Inga alternativa lösningar.** Det är ställt utom all diskussion att hela Tollareexploateringen medför en **betydande miljöpåverkan**. Därmed skulle en **MKB** för hela Tollareområdet gjorts och **flera olika alternativa planlösningar** redovisats och dess konsekvenser belysts. Det skulle givit bättre underlag för en dialog med politiker, allmänhet och organisationer och bättre avvägningar mellan olika intressen kunde gjorts och bättre beslut förhoppningsvis fattats.

Miljökonsekvensbeskrivning saknas för detaljplan Tollarehöjden

Tollarehöjden är den femte detaljplan inom Tollare, som nu antagits och endast för en av de fyra tidigare – Tollare strand – har en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) gjorts. Det är ytterst förvånande att kommunen återigen i sin behovsprövning kunnat bedöma att detaljplanen inte medför en betydande miljöpåverkan, när flera mycket viktiga miljöfaktorer påverkas och stora ingrepp i naturmarken föreslagits.

- Nyckelbiotoper och naturvärdesområden med rödlistade arter inklusive fågelarter som finns upptagna i Bernkonventionen och EU:s fågeldirektiv samt omfattas av Sveriges åtagande för det europeiska nätverket Natura 2000.
- Sprängning för tunnel för bil- och busstrafik.
- Byggnation av höghus vid tunnelns mynning, 8 våningsplan med bostäder plus sprängning för 2 våningar under mark för bilparkering.
- Markförläggning av 70 kilovolts högspänningsledning.

Som tidigare nämnts var dessa förhållanden inte kända, redovisade eller aktuella, då Tollare-program antogs 2006. I samrådshandlingen hörande till detta program (daterat 2005 05 23) har detaljplanarbetet bedömts inte innebära en betydande miljöpåverkan, men som tidigare citerats, så sägs: ”Under det fortsatta planarbetet kan en omprövning av bedömningen om betydande miljöpåverkan bli aktuell om nya fakta framkommer under samrådet.” Nya fakta framkom dels under samrådet, men framför allt genom Naturvärdesutredningen vintern 2007 – 2008 (Tomas Fasth, Pro Natura). Vägtunneln tillkom i sent skede, då detaljplan Mellanbergsvägen antogs. Markförläggning av 70 kilovolts högspänningsledning togs upp först i Samråd för detaljplan Tollare Träsk.

Inte heller det faktum att hela större delen av detaljplaneområdet ligger inom strandskyddat område samt inom riksintresse för kust och skärgård har gett Nacka kommun anledning till att göra en MKB utifrån vare sig natur- eller rekreationsintressen. Detta strider mot Miljöbalken 4 kap. 1-2 §§ och 7 kap. 13-18 §§.

Det är för oss helt uppenbart, att även denna detaljplan innebär en betydande miljöpåverkan både med tanke på exploaterings storlek och innehåll, områdets naturvärden och områdets storlek. Det är oförståeligt och inkonsekvent att exploatering av Tollarehöjden till skillnad från Tollare Strand inte bedömts få en betydande miljöpåverkan.

Miljöredovisningen

På den för Tollarehöjden gjorda miljöredovisningen vill vi lägga några kommentarer angående behandlingen av strandskyddet och de naturinventeringar som gjorts.

Under avsnittet Strandskydd sägs: ”*En mer detaljerad beskrivning av byggnationens konsekvenser samt skälen till upphävande av strandskyddet, framgår i kommunens tjänsteskrivelse 2007 09 18 – ”ansökan om upphävande av strandskydd”*”. Kommunens omnämnda skrivelse fanns inte med som någon bilaga varken till de senaste Samrådshandlingarna eller i Utställningshandlingarna rörande någon detaljplan för Tollare. Skrivelsen har aldrig funnits tillgänglig i några samrådshandlingar eller på kommunens webbsida och inte heller på något sätt kommunicerats med remissinstanserna. Hänvisningen till en tre år gammal handling som aldrig har visats upp i offentligheten är tvivelaktig ur trovärdighetssynpunkt. Vi har åtskilliga gånger frågat efter konsekvensanalys beträffande hela exploateringen. I miljöredovisningen för Tollarehöjden kommer en liten alltför otydlig antydning om, att man för tre år sedan i en skrivelse talade om byggnationens konsekvenser.

Det är mycket märkligt att man inte heller i denna Miljöredovisning tagit upp var de av Skogsstyrelsen klassade områden för nyckelbiotoper och naturvärden (nära nyckelbiotop) finns rent geografiskt. Man använder sig inte ens av dessa begrepp. Genom att inte heller redovisa olika utredningar och uppgiftslämnare och hur dessa skiljer sig vad gäller klassningar, blir materialet mycket otydligt. Det blir för många helt obegripligt hur stort värde naturen i Tollare egentligen har. Alla kanske inte känner till att det endast är Skogsstyrelsen som formellt kan klassa skogsområden som *nyckelbiotop* och *naturvärde* (nära nyckelbiotop). Begreppen *regionala* resp. *kommunala värden*, som Ekologigruppen använder sig av, överensstämmer i sina kriterier inte helt med begreppen *nyckelbiotop* och *naturvärde*.

I utredningen gjord av Thomas Fasth, Pro Natura, används fyra klasser, där klass 1 anges motsvara begreppet *nyckelbiotop*.

Någon hänvisning till Tomas Fasths, Pro Natura, naturvärdesutredning vintern 2007 – 2008 finns inte i miljöredovisningen.

Vad vi sist men inte minst saknar även i miljöredovisningen för detaljplan Tollarehöjden är en konsekvensanalys.

Strandskydd

Vi kräver att frågan om strandskydd omprövas av Länsstyrelsen. Miljöbalken 7 kap 13 § uttalar: ”*Strandskydd råder vid havet och vid och vid insjöar och vattendrag. Syftet med strandskydd är att trygga förutsättningarna för allmänhetens friluftsliv och bevara goda livsvillkor på land och i vatten för djur- och växtlivet.*” Inom detaljplaneområdet Tollarehöjden råder utökat strandskydd om 300 meter. För upphävande av strandskydd krävs enligt MB 7 kap 15 § särskilda skäl. Vi kan inte finna att Nacka kommun anfört omständigheter som skulle utgöra särskilda skäl – i vägningen emot de värdefulla natur- och rekreationsområden som försvinner vid en exploatering.

Området utgör **riksintresse för kust och skärgård** och har därför extra starkt lagskydd. Vi anser att upphävandet av strandskyddet och tillåtelse för exploatering strider mot Miljöbalken. Detta även geniet mot MB 7 kap 18 §, där det särskilt tas upp ”*Ett upphävande enligt första stycket 2 för göras endast om det finns särskilda skäl och intresset av att ta området i anspråk på det sätt som anses med planen väger tyngre än strandskyddsintresset.*”

Ett viktigt faktum är att Länsstyrelsen 2008 fattade beslutet om upphävande på bristfälliga uppgifter.

Vi vill vad gäller strandskyddsfrågan hänvisa till den mer omfattande skrivning vi gjort i vårt överklagande av detaljplan Tollare Strand. *Bilaga 9*.

Tunnel genom Naturreservatet

Genom berget inom detaljplaneområdena Tollarehöjden och Mellanbergsvägen planeras för en tunnel – för buss- och biltrafik in mot de planerade bostäderna. Vid programsamrådet juni 2006 var ingen tunnel aktuell. I stället fanns ett förslag till buss- och bilgata mycket nära de befintliga flerfamiljshusen på Mellanbergsvägen och vidare uppåt med nödvändiga sprängningar genom berget. Förläggningen av gatan väckte kritik hos remissinstanser. Boo Miljö- och Naturvänner m.fl. föreslog att infarten till områdena Tollare Strand och Tollarehöjden skulle förläggas i befintliga Hedenströms väg och med vändslinga för buss på platån strax före grindstugan.

Förslaget till tunnel fanns kortfattat omtalat, då detaljplanen för Mellanbergsvägen sändes för samråd i december 2007. Den fanns omnämnd i dokumentet Genomförandebeskrivning, men inte alls i Miljöredovisningen. Det sägs i dokumentet ”Utformning och genomförande av tunnel och cirkulationsplats ska utredas närmare i det fortsatta planarbetet”. Boo Miljö- och

Naturvänner ställde då frågan om denna utredning skulle komma att sändas på remiss – eller om tunnelbygget skulle genomföras utan föreningars, boendes och allmänhetens möjlighet till kännedom om det hela.

Inte heller då detaljplanen Mellanbergsvägen ställdes ut i april – maj 2008 fanns tunnelbygget med i Miljöredovisningen, men skisser och text kring det estetiska utförandet fanns med i Kvalitets- och Gestaltningprogrammet. Vad gällde miljöaspekter fanns här inte en rad. I genomförandebeskrivning för Mellanbergsvägen (sid. 1) sägs: *”I östra delen av planen föreslås en lokalgata i tunnel under i naturmarken med anslutning till Sockenvägen för att trafik- och kollektivförsörja planerad bebyggelse inom södra Tollare”*. Längre fram i texten (sid. 4 under avsnitt trafikplaneringar) sägs: *”Utformning och genomförande av tunnel och cirkulationsplats utreds vidare i det fortsatta planarbetet.”* I Planbeskrivningen (sid 9) sägs: *”Bostadsgatan i tunneln under naturmarken ska ha en körbana om 7,0 meter med en gång- och cykelbana. Tunneln ska utformas så att den ska kännas trygg och säker alla tider på dygnet. Tunneln avses även kunna trafikeras av buss.”*

Vi finner det synnerligen märkligt att ett sådant ingrepp i naturen som ett tunnelbygge innebär inte på något sätt blivit föremål för en miljöbedömning och därefter givetvis en miljökonsekvensbeskrivning.

Till yttermera visso planeras tunneln att gå genom område avsatt för naturreservat (och är i sin norra del ett nyckelbiotopområde) – men i reservatsbeslutet (MSN 11/12 -08 och KF 15/6 -09) gällde beslutet för detta östra skogsområde med *”fördröjt ikraftträdande, så att området kommer att ingå i reservatet när åtgärder i samband med exploateringen är genomförd”*. Vilka ingrepp – förutom sprängning i berget – som kommer att göras i skogsområdet i och med tunnelns byggande har inte på något sätt tydliggjorts.

Först i samband med att detaljplanen för Mellanbergsvägen hösten 2008 skulle tas upp för tillstyrkande i Miljö- och stadsbyggnadsnämnden, fanns i dessa nämndhandlingar en justerad Miljöredovisning, där tunnelbygget kort beskrivs och man hänvisar till en separat handling *”Vägtunnel Tollare – Systemhandling avseende teknikområdena berg, konstbyggnad, geoteknik, väg, VA gestaltning och belysning”* – daterad 2008-09-19. Denna senare handling fanns aldrig utlagd på kommunens hemsida och än mindre blev den kommunicerad till remissinstanser och allmänhet.

Det har aldrig redovisats om det t.ex. finns risk för grundvattensänkning, som kan påverka vegetationen i naturområdet ovanför tunneln.

Tunneln kommer enligt miljöredovisning för detaljplan Mellanbergsvägen att ha en längd om 126 meter. Tunnelmynningen kommer enligt plankartan att ta i anspråk ett område som är 60 meter i längdriktning (utmed Sockenvägen) och ett djup om 30 meter i berget. Det är således 1.800 kvm av nyckelbiotopens natur som helt utplånas. En fjärdedel av tunnelns längd tar all natur inklusive berg i anspråk vid den nordliga infarten. Vid den södra tunnelmynningen tas stora naturområden klassade som *naturvärde* i anspråk av såväl tunnelmynning, bred väg som bebyggelse. Med tanke på detta kanske ett alternativ skulle vara att dra en längre tunnel som mynnar i fabriksområdet vid kajen. Man skulle då inte behöva göra de stora

sprängningarna för serpentinvägar i det södra nyckelbiotopområdet (ligger inom delplan 2, Tollare Strand), där med nuvarande planering samtliga rödlistade arter försvinner.

Om det planerade tunnelbygget och dess miljökonsekvenser har således aldrig någon kommunikation skett eller samråd hållits. Därvid har varken Boo Miljö- och Naturvänner eller övriga miljö- och naturorganisationer eller allmänheten haft en möjlighet att komma med synpunkter eller få fördjupad information kring de miljöaspekter, som givetvis finns vid ett tunnelbygge.

Enligt Naturreservatets föreskrifter får inte sprängningar utföras. Dock har detta hanterats på så sätt att reservatsbeslutet för hela östra skogsområdet gäller med fördröjt ikraftträdande, så att området kommer att ingå i Naturreservat efter det att exploateringen är genomförd (se ovan). Vi finner detta förfarande djupt otillfredsställande.

Att undanhålla det mesta av information kring tunnelbygget anser vi klart vara **i strid med Århuskonventionen**, som handlar om allmänhetens rätt att få tillgång till miljöinformation.

Vi påstår inte att en tunnel behöver vara en sämre lösning än andra tänkta sprängningar för väg, men vi **saknar en miljökonsekvensbeskrivning och samråd däromkring**. Att bygga en tunnel genom en nyckelbiotop är en betydande miljöpåverkan.

Natur, naturvärden och biologisk mångfald – förödande konsekvenser vid exploatering

Området för detaljplan Tollarehöjden liksom mycket stora delar av hela Tollare naturområde har mycket höga naturvärden. Stora delar av Tollare har av Skogsstyrelsen klassats som nyckelbiotop eller naturvärde (nära nyckelbiotop). Detaljplan Tollarehöjden ger nu en klarare bild av hur totalexploaterat det nuvarande naturområdet blir. Liksom i var och en av tidigare planer kommer skogar och lundar att skövlas. Det enda av natur som kvarstår är den som finns i Naturreservatet, som kommit att bestå av ”resterna”, när byggherren fått igenom sina önskemål om exploatering.

Stor del av Naturreservat Tollare består av svårtillgänglig eller otillgänglig mark för andra än bergsklättrare. Ett undantag är den inte särskilt stora ekhagen (nyckelbiotop) i område Mellanbergsvägen samt ängen vid Kocktorpssjön, som har mindre höga naturvärden och är kraftigt bullerstörd av motorvägen.

I miljöredovisningen (sid. 9) har man redovisat ett antal rödlistade arter liksom signalarter, men lägger som en slutmening att samtliga rödlistade arter hör till den lägsta kategorin (NT). Detta ser ut som ett försvar för att man (i detaljplaneförslaget) utan vidare kan utplåna dessa, tallticka, vintertagging, gränsticka, granticka, rutskinn och reliktböck. I miljöredovisningens slutsats under avsnitt Natur sägs bl.a. ”*Exploateringen tar till stor del i anspråk och påverkar naturmiljöer av regionalt intresse för den biologiska mångfalden, vilket bedöms leda till mycket stora konsekvenser.* Det samma sägs om naturmiljöer med kommunalt värde. Härfter sägs att Naturreservatet förstärker skyddet av kvarvarande naturvärden.

Problemet i ovanstående resonemang är dock, att det inte är i Naturreservatet som dessa rödlistade arter har påträffats, utan just inom exploateringsområdet. Vi förstår inte anledningen till att man helt bortsett ifrån och inte ens omnämnt den Naturvärdesutredning som Tomas Fasth,

Pro Natura, genomförde åt kommunen vintern 2007 – 2008 (i samband med naturreservatsutredningen). Här finns mycket noga angivet inom vilka områden som olika fynd har gjorts.

I naturvärdesutredningen från Pro Natura finns redovisat tallbestånd med en ålder om 3-400 år och med fynd av tallticka i område 43, väster om kraftledningen i områdets södra del. Reliktbock finns på flera gamla tallar i olika delar av detaljplaneområdet. Gränstickan finns i område 45, gränsen mellan områdena Tollarehöjden och Tollare strand. Rutskinn finns i område 52, alldeles öster om kraftledningen där den kröker sig och där man planerar ny dragning.

Vintertagging, i område Godtemplarbyn och Granticka i gränsen mellan detaljplan Tollarehöjden och Tollare Strand är rödlistade arter som upptäckts i senare skede.

Inga rödlistade arter eller signalarter finns av Pro Natura redovisade i det område i öster som är Naturreservat (och ligger inom aktuell detaljplan). Området består till stor del av klippbranter, där det inte finns förutsättningar att växa för stora tallar, ekar och granar – den typ av träd där det vintertid går att identifiera rödlistade arter. Ändå har området höga naturvärden.

Flora och fauna har blivit ytterst styvmoderligt behandlade. När det gäller fågelliv och övrigt djurliv, så har detta överhuvudtaget inte omnämnts. Vi vet att i området häckar mindre hackspett, rödlistad (NT). Större hackspett, kattuggla och spillkråka har observerats av närboende. Dessa båda senare är upptagna i Bernkonventionen (kategori II resp. III). Spillkråkan är dessutom upptagen i EU:s fågeldirektiv och omfattas av Sveriges åtagande för det europeiska nätverket Natura 2000. Ekologigruppen har observerat spår av tretåig hackspett, rödlistad (VU). Denna hackspett kräver stora skogsarealer för sin överlevnad.

I våtmarken invid den föreslagna tunnelmynningen lever liten vattensalamander och andra groddjur, vilka samtliga är fridlysta.

Däggdjur som lever i området är bl.a. rådjur, räv och hare. Dessa har liten chans att klara livet i ett exploaterat Tollare.

Ett problem är att Naturvärdesutredningen gjordes vintertid och inte tillräckligt kunde undersöka flora och fauna.

Nordslutningen med höga naturvärden är en viktig spridningskorridor för ek- och lövburna arter, men dess värde som sådan kommer att utplånas dels genom planerad väg och dels genom den nära belägna bebyggelsen. I det ursprungliga förslaget till naturreservat (som sändes på samråd i april 2008) var denna nordslutning inlagd i Naturreservatet, men togs bort vid senare beslut.

Här redovisade fakta om naturvärden inom planområdet innebär att exploateringen **medför en betydande miljöpåverkan.**

Alternativ till nuvarande utformning av bebyggelse på Tollarehöjden

Vad vi helst skulle se, är att ingen bebyggelse alls sker i detta område, men om Tollarehöjden måste bebyggas ser vi hellre en förtätning av bebyggelsen för att spara större naturmarks-partier.

Rekreation och hälsa – markanta försämringar till rekreation i natur

Södra Boo (söder om motorvägen) har idag c:a 8-9.000 invånare. Det är ungefär 10 % av kommunens medborgare – som genom Tollares kraftiga exploatering förlorar sin värdefulla närnatur. Det inrättade Naturreservat Tollare består till stora delar av svårtillgängliga branter eller är smala stråk mellan bostäder och vägar. Inte någon gång har Nacka kommun gjort en analys av vilka konsekvenser denna förlust av natur får för folkhälsan.

I miljöredovisningen talas om rekreation i t ex. Valsparken och utmed vattnet vid Tollare strand. Detta är den typ av rekreation som innebär sociala kontakter. I forskningen har man nu sett att olika människor kan behöva olika slag av rekreation. Även samma person kan i olika skeden av livet ha behov av olika sorters rekreation. Rekreation i ”tyst natur” är ett starkt behov hos stressade storstadsmänniskor.

Miljöbalken tar upp vikten av det rörliga friluftslivets intressen, bl.a. i 4 kap. 2 § och 7 kap. 13 §. I Miljöbalkens portalparagraf, 1 kap. 1 § hänvisas till att nuvarande och kommande generationer ska tillförsäkras en hälsosam och god livsmiljö. Alltmer forskning visar att rekreation i natur är starkt hälsobringande och läkande. Något vi också påtalat i tidigare skrivningar.

Vi har närmre utvecklat frågan om rekreation och hälsa i vårt överklagande av delplan 2 Tollare Strand och hänvisar till denna skrivning. *Bilaga 9*.

Markförläggning av högspänningsledningarna

De luftburna ledningarna i kraftledningsgatan kommer enligt den förslagna detaljplanen att markförläggas, men inget sägs om var och inte heller om markförläggning gäller hela sträckan. Men vi förutsätter att avsikten är, att markförläggningen gäller hela sträckan, i synnerhet som reservatsmarken ska fungera som nära rekreativområde.

Ledningsgatan går idag igenom reservatsmarken i öster och löper in i exploateringsområdet i bebyggelsen vid tunnelöppningen. Den planerade bebyggelsen får inte byggas, om inte ledningen flyttas. Men en flyttning innebär ianspråkstagande av ytterligare naturmark, som av Skogsstyrelsen är klassad med naturvärden och som skulle kunna ingå i naturreservatet.

Vi anser att en markförläggning bör ske där naturvärdena är som lägst klassade, för att göra minsta möjliga skada i reservatsmarken.

Markförläggning av 70 kilovolts kraftledning inom Tollare Naturreservat

I planområdets östra del löper Vattenfalls 70 kilovolts elektriska högspänningsledningar. I Planbeskrivning för Mellanbergsvägen (sid 2.) april 2008 (hörande till Utställningshand-

lingar) sägs: ”Ledningen avses flyttas och markförläggas. Avtal om detta ska träffas innan planen antas.” Genomförandebeskrivningen anger också att avtal ska träffas innan planen antas. Samma formuleringar finns i dokumenten till MSN 10/12 -08 och till KF 23/11 -09.

Detaljplanen har antagits av Kommunfullmäktige, men något avtal med Vattenfall finns ännu inte klart. Trots att det i planhandlingarna finns ett villkor om avtal före antagande, har ett antagande skett. Varken protokoll eller andra dokument utvisar något skäl till varför det inte finns något avtal. Förfarandet strider mot reglerna i PBL 5 kap. 9 §.

Det ur miljösynpunkt mest viktiga med ett avtal skulle vara att man då måste ge en gestaltning av hur denna markförläggning rent praktiskt ska göras inom området avsett som naturreservat. Kraftledningens sträckning i detta naturområde går genomgående över en bergskam, vilket kräver sprängningar.

Dagvatten

Frågan om dagvatten har vi mera ingående tagit upp i våra två tidigare utlåtanden vid samråd och utställning. Vi vidhåller de invändningar vi gjort. Särskilt ifrågasätter vi dagvatteninfiltration i norrslutningen (klassad som naturvärdesområde). Även genom stor skogsavverkning på bergsplatån riskeras biotopförändringar i denna sluttning. En vattenfylld mark ger andra förutsättningar för vegetationen. *Bilaga 2 och 3.*

Otydliga planhandlingar

I utlåtande daterat 10/1 -11 med redogörelse för utställningsyttranden och kommentarer därtill har Nacka kommun i sin kommentar till Vattenfalls synpunkter angående kraftledningen svarat att ”Enligt naturreservatets föreskrifter medges att högspänningsledningarna får markförläggas, utan att läget i detalj är specificerat, samt att ledningarna får underhållas,....” Detta svar stämmer inte överens med föreskrifterna i Naturreservatet och är till vissa delar en nykonstruktion. I föreskrifterna kan man läsa: ”A 11. Befintliga luftledningar får dock markförläggas.” Vidare sägs: ”A 14. arbeten på befintliga ledningar får utföras.” Dock finns ingenstans i naturreservatsföreskrifterna angivet ”utan att läget i detalj är specificerat”. Inte heller sägs något i reservatsföreskrifterna hur markförlagda ledningar får eller ska underhållas. Kommande underhåll är en ur natursynpunkt viktig fråga.

En annan stor brist i planhandlingarna är att det fortfarande i detaljplanekarta saknas gränsmarkering för det inrättade Naturreservat Tollare. Detta har i tidigare utlåtanden efterfrågats av såväl oss som av Länsstyrelsen. I handlingar presenterade vid fullmäktige 23/5 -11 finns dock en markering på illustrationsplanen, som dock inte för framtiden är en officiell lagligt giltig handling. Detaljplanen har rent allmänt ordet NATUR på de områden som är tänkta som gröna – och i dessa ingår områden som inte alls blev inlemmade i Naturreservatet.

Brister i demokratin

Nacka kommun har i flera avseende brustit, när det gäller den demokratiska processen. Det finns ett flertal handlingar, som Nacka kommun aldrig gjort tillgängliga för vare sig remissinstanser, närboende eller allmänheten. Det gäller bl.a.:

- Sprängning för tunnel för bil- och busstrafik. Inget samråd har förekommit, när detta nya förslag år 2007 togs in i Tollareexploateringen.
- Den ansökan kommunen gjort till Länsstyrelsen angående Strandskyddsupphävande har aldrig kommunicerats med remissinstanser eller andra.
- Naturinventering gjord av Ekologigruppen våren 2009.

Vi anser att Nacka kommun i detta sitt handlande är djupt odemokratisk gentemot allmänheten och därmed också bryter mot Århuskonventionen.

Översiktsplan och Nacka kommuns policy

Påpekanden att exploateringen inte stämmer överens med Översiktsplanen har viftats bort och i stället har kommunen i sina handlingar skrivit att planen stämmer överens med Översiktsplanen. Tollareområdet finns dessutom med i Länsstyrelsens program över 71 områden med tätortsnära natur som bör skyddas som naturreservat. Vi kan konstatera att delar av den planerade bebyggelsen i Tollareområdet ligger inom det område som både i kommunens översiktsplan och i Länsstyrelsens program föreslås som reservat.

Nacka kommun har en policy, där man bl.a. uttalar att ”*Nya bostäder ska i första hand byggas i tidigare industriområde.*” Tollare bruk är tidigare industriområde, vilket inte är fallet med omkringliggande skogs- och ängsmark. Hela exploateringsplanen strider mot en rad av de uppsatta kommunala målen.

Boo Miljö- och Naturvänner yrkar att Länsstyrelsen upphäver antagandebeslutet för detaljplanen Tollarehöjden av ovan angivna skäl.

För Boo Miljö- och Naturvänner

Kerstin Lundén
ordförande

Margaretha Josefson
styrelseledamot

Bilagor:

1. Yttrande planprogram Boo Miljö- och Naturvänner
2. Samrådsyttrande Boo Miljö- och Naturvänner
3. Utställningsyttrande Boo Miljö- och Naturvänner
4. Samrådsyttrande Naturskyddsföreningen i Nacka
5. Utställningsyttrande Naturskyddsföreningen i Nacka
6. Samrådsyttrande Nacka Miljövårdsråd
7. Utställningsyttrande Nacka Miljövårdsråd
8. Remissvar från Boo Miljö- och Naturvänner 1983
9. Överklagande delplan 2, Tollare Strand, från Boo Miljö- och Naturvänner
10. Broschyr från Boo Miljö- och Naturvänner
11. Antal medlemmar Boo Miljö- och Naturvänner, enl. räkenskaper 2010.